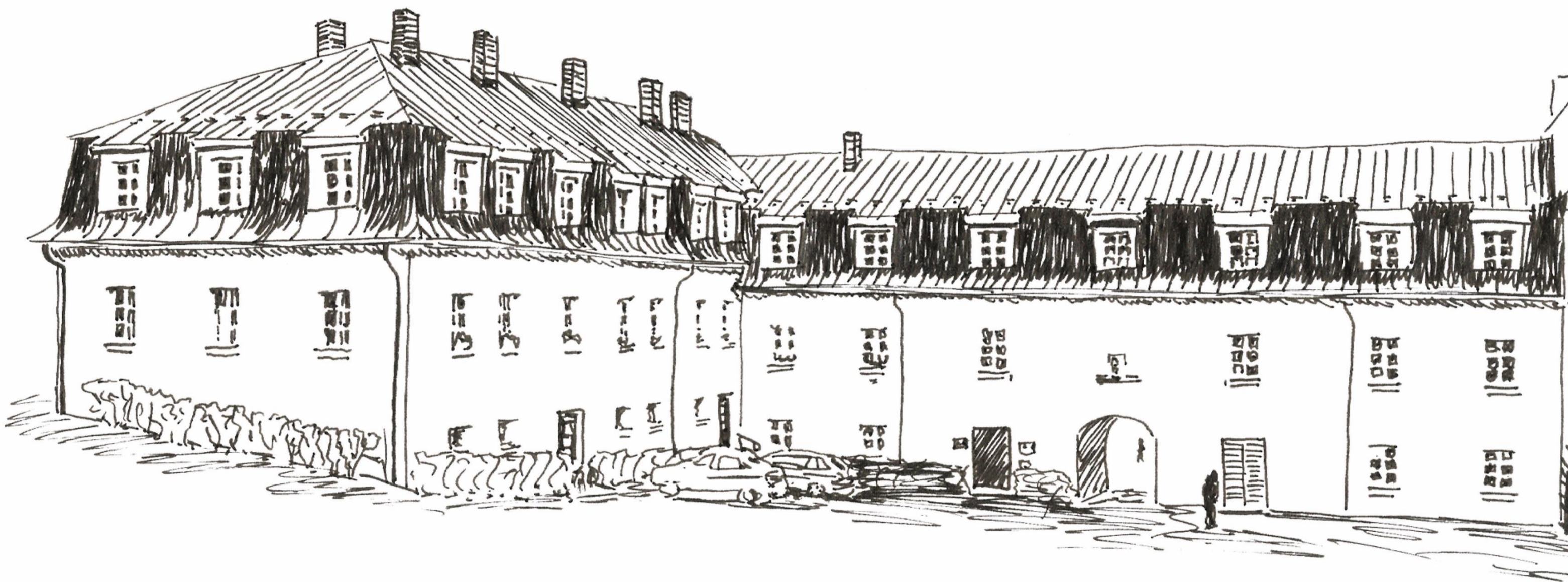

Ateliér:

Téma práce:

Ročník/semestr/rok:

Vedoucí práce:

Konzultant:

Autor:

AG033 Obnova památek

Obnova městských lázní v Malých Svatoňovicích

2. / letní / 2019-2020

Ing. arch. Lea Vojtová, Ph.D.

Ing. Lubor Kalousek, Ph.D.

Anna Bretterová

JAK PŘISTUPOVAT K OBNOVĚ PAMÁTEK?

Podle mého názoru je obnova památky často subjektivní. Je z velké části o pocitech architekta a jak se říká: *proti gustu žádný dišputát*. Každý vnímá konkrétní stavbu jinak, a proto je téměř nemožné najít jediné správné řešení. Ale nejsou přeci jen nějaká pravidla, která by se měla při obnově památek dodržovat?

Co by měl architekt nejspíš vědět? Člověk, který se pouští do obnovy památky, by měl být o stavbě co nejlépe informován. Měl by vědět vše o místě, kde se stavba nachází, o jejím příběhu, a také o záměrech autorů stavby. Když platí *příslaví bez peněz do hospody nelez*, tak zde by mělo platit něco jako *bez správných poznatků neobnovuj památku*.

Myslím si, že bychom ke stavbám měli přistupovat logicky a s citem. Neměli bychom uplatňovat stereotypní postupy obnovy památek a ani nevědět proč. Každá stavba je jiná, a proto každá potřebuje individuální přístup a to bychom měli respektovat.

Proč je památka památkou? Památkou není každá stavba, ale pouze takové dílo, které má pro lidi nějaký důležitý význam, nějakou hodnotu. Tuto hodnotu bychom měli definovat a při obnově zachovat, protože jinak bychom zničili to, co dělá památku památkou, a to bychom mohli rovnou *hodit flintu do žita*. Jak se píše v jedné z publikací Národního památkového ústavu „Otázku, v čem je hodnota díla a co brát v úvahu, je nezbytné si pokládat stále znovu.“, protože, jak víme, *opakování je matka moudrosti*.

Při realizaci obnovy památek je důležité počítat s odhalením dalších objevů a poznatků o stavbě. Také je možné, že se v průběhu realizace zjistí, že například některé konstrukce jsou v horším stavu, než bylo změřeno pomocí přístrojů, protože, jak známo, *i mistr tesař se někdy utne*. Na takovéto situace je dobré se připravit a správně reagovat.

Měli bychom myslet také na tzv. autenticitu díla (tedy původnost, opravdovost, věrohodnost). Snahou je zachovat historický originál. Pokud chceme obnovit některé zničené části stavby, je dobré respektovat materiál a technologie, kterými byla památka vystavěna. Jednou z možných variant autenticity je návrat k původnímu architektonickému řešení, což ale není příliš časté, protože tím zničíme novější části památky. Upřednostňuje se spíše respektování „stopy času“ a zachování všech historických vrstev.

Jak tedy přistupovat k obnově památek? Nejlépe šetrně, individuálně, v kontextu s umístěním stavby, její historií a funkcí, se zdravým rozumem, s obdivem a s pokorou, protože *pýcha předchází pád, slávu předchází pokora*.

MÍSTO STAVBY

Stavba se nachází v České republice, v obci Malé Svatoňovice blízko Trutnova. V obci je vlakové nádraží a několik autobusových zastávek. Objekt tvoří jihovýchodní roh Náměstí Karla Čapka.

HISTORIE A STAVEBNÍ ETAPY

První písemné zmínky o obci pochází z roku 1709. Historie objektu sahá do období pozdního baroka (vznikl na přelomu 18. a 19. století). Původní stavba měla valbovou, pravděpodobně taškovou střechu, a fasáda byla zdobená lisenami s bosáží. Okna se šambránami byla členěna na osm částí. Ve spodní části budovy byl sokl. Po požáru střechy v roce 1930 se vzhled budovy proměnil. Byla zvětšena o další podlaží, ve kterém se nacházel penzion Žaltman. Zničená střecha byla nahrazena novou mansardovou střechou s eternitovými šablonami. Členění oken bylo dvoudílné. Na fasádě přibýly plastické nápisy, a naopak členění lisenami a šambrány kolem okenních a dveřních otvorů zmizelo. V současnosti má budova falešnou mansardovou střechu s plechovou falcovanou krytinou. Členění oken je šestidílné. Fasáda je dnes bez členění šambránami nebo lisenami, s plastickými nápisy v barvě omítky, která je světle růžová, doplněná tmavě šedým soklem.

ZÁSAH DO STAVEBNÍ PODSTATY A STÁVAJÍCÍCH KONSTRUKCÍ

K budově je ze zadní strany přidána přístavba, která narušuje kompaktnost hmoty stavby a původní záměr architekta, proto bude odstraněna. Stejně tak venkovní výtah na fasádě domu. Místo něj budou navrženy výtahy uvnitř objektu, které nebudou rušit čistotu vnějšího vzhledu stavby.

URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ

Na objekt přímo navazuje prostor náměstí, který je dnes z velké části zaplněn parkujícími auty. Proto jsou navržena nová parkovací stání za budovu, aby se uvolnila plocha náměstí.

Dále je navrženo prostor náměstí více uzavřít, a to postavením nové budovy (budov) v západní části. Na tom místě dříve budovy stály, ale později byly, pravděpodobně pro svůj špatný stav, odstraněny. Do nové budovy (budov) by mohl být přesunut obecní úřad (umístění v centru obce je vhodnější), dále by zde mohla být obřadní síň, veřejné WC, nebo úložné prostory pro věci potřebné k pořádání slavností na náměstí.

Do prostoru před řešeným objektem budou navrženy plochy zeleně a bude sem přemístěno sousoší bratří Čapků (před budovou Muzea Bratří Čapků lépe vynikne). Dále zde bude plocha určená k letnímu posezení před cukrárnou.

ARCHITEKTONICKÉ A DISPOZIČNÍ ŘEŠENÍ

Objekt bude mít několik rozdílných funkcí. Ve východním křídle bude v 1. podlaží obnoven provoz lázní, ve 2. podlaží zůstanou ordinace lékařů a manikúra a přibude kadeřnický salon. Ve třetím podlaží je nově navrženo ubytování a v podkroví bude dětské centrum přístupné jak ubytovaným, tak i veřejnosti. V jižním křídle bude v západní části 1. podlaží nová cukrárna a ve východní části informační centrum se vstupem do Muzea Bratří Čapků. Ve 2. a 3. podlaží zůstane Muzeum Bratří Čapků, jehož expozice bude modernizována a rozšířena o interaktivní prvky a promítání. Podkroví v jižním křídle zůstane nevyužito pro svou nízkou výšku. Obě křídla jsou v současnosti propojena pomocí vyrovnávacích schodišť, která budou zrušena a křídla budou znovu oddělena tak, jak tomu s velkou pravděpodobností bylo původně.

Ve východním křídle objektu je navrženo obnovení dlouhé chodby táhnoucí se skrz celé křídlo. V prostoru lázní bude na oba konce chodby umístěn nový prvek, sjednocující prostor chodby a umocňující osovou symetrii objektu, a to fontánka.

Vnější výraz objektu a členění fasády bude zachováno tak, jak je v současnosti. Dojde pouze ke sjednocení členitosti oken, a to na okna šestidílná.

V lázních zůstanou zachované teracové podlahy a zdi s bílými nebo světlými keramickými obklady (v případě chybějících nebo zničených kachlíček budou místa doplněna původními kachličkami z nepotřebných částí, nebo budou obklady nahrazeny replikou). Také budou zachovány rámové ocelové dveře s dřevěnou výplní, které dobře odolávají vlhkému prostředí v lázních. U bazénů budou také původní baterie, výtoky a přepady, které budou doplněny podobnými prvky v dalších částech lázní.

Celý objekt bude bezbariérový, což umožní dva nové výtahy (každý v jednom křídle objektu).

KONSTRUKČNÍ ŘEŠENÍ

Budova je založena na stěnovém nosném systému. Zdi jsou v 1. a 2. podlaží ze smíšeného zdiva (cihla a kámen) a obvodové zdi mají tloušťku 850 mm. Ve 3. podlaží je tloušťka obvodových stěn 500 mm a jsou pravděpodobně z cihelného zdiva. Vnitřní nosné konstrukce v 1. podlaží jsou ze smíšeného zdiva, různých tloušťek (500–1000 mm). Ve 2. a 3. podlaží jsou vnitřní nosné zdi pravděpodobně z cihelného zdiva také různých tloušťek.

Základy stavby jsou pravděpodobně kamenné do nezámrazné hloubky (nutno provést sondu).

Strop nad 1. podlažím je klenutý, s lunetami nad otvory v obvodových stěnách. Ve 2. a 3. podlaží se nachází dřevěný trámový strop s podhledem z dřevěných prken a rákosovým nosičem vápenné omítky.

Schodiště v jižním křídle je dvojramenné. Z 1. nadzemního podlaží má plně podporované stupně podepřené klenbou. Z 2. a 3. podlaží jsou stupně podepřeny středovou zdí. Povrchová úprava celého schodiště je z teraca. Schodiště ve východním křídle vedoucí k lékařům a ubytování je také z teraca. Vstup na schodiště je ze zadní strany objektu. Za pomoci venkovního kamenného vyrovnávacího schodiště se vstupuje na mezipodestu mezi 1. a 2. nadzemním podlaží, ze kterého se pokračuje na již zmíněné dvouramenné schodiště s plně podporovanými stupni v 1. rameni podepřené klenbou a v ostatních ramenech jsou stupně podepřeny středovou zdí. Původní dřevěné jednoramenné schodiště na půdu bude nahrazeno novým dvouramenným schodištěm s menším sklonem.

Střecha je valbová s falešnou mansardou, která tvoří opláštění 3. nadzemního podlaží. Krov nad lázeňským křídlem je vaznicová soustava se stojatou stolicí, vzdálenost mezi plnými vazbami je 3 760 mm. Mezi plnými vazbami jsou vždy 3 prázdné vazby. Vazný trám je skrytý pod betonovou mazaninou. Krov nad muzejním křídlem je také vaznicová soustava s ležatou stolicí, vzdálenost mezi plnými vazbami je však 4 000 mm a mezi plnými vazbami jsou vždy 4 prázdné vazby. V části krovu nad východním křídlem bude konstrukce upravena kvůli nynější nízké podchodné výšce. Kleštiny budou v prostřední části přerušeny a do místa přerušení budou vloženy kovové rámy. Krytina je z měděného plechu, který je přichycen hřeby na bednění z desek, plech je spojován drážkováním. Komíny jsou zděné z cihel, v 1.–3. podlaží jsou součástí zdiva. V půdním prostoru jsou omítnuty a nad střešní rovinou mají úpravu režného zdiva, jsou spárovány a opatřeny krycí betonovou deskou.

ZÁKLADNÍ VÝMĚRY

zastavěná plocha: 630 m²
užitková plocha: 1331 m²

obytná plocha: 145 m²
obestavěný prostor: 6 874 m³
přibližné náklady: 34 370 300 Kč (5000 Kč/m³)

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

SITUACE ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

0 5 10 20 m

SITUACE MÍSTA STAVBY

Objekt městských lázní uzavírá jihovýchodní část náměstí v Malých Svatoňovicích. Je velmi výrazným prvkem obce a ovlivňuje tvar a velikost náměstí. Náměstí je dnes využíváno jako křižovatka a parkoviště a v jedné části je plocha zeleně, kterou by bylo vhodné doplnit zástavbou, aby prostor náměstí působil uceleně.

Stavba má v současnosti více funkcí. Tam, kde se v minulosti nacházel prostor lázní, je dnes sklad. Část objektu slouží jako muzeum Karla a Josefa Čapků, v části východního křídla jsou ordinace praktických lékařů, zubaře a kosmetika. Nad lékaři najdeme sociální byty. V přízemí jižního křídla je umístěna obřadní síň a také veřejné toalety. Expozice muzea není pro širokou veřejnost příliš zajímavá, kvůli absenci moderních a interaktivních prvků.

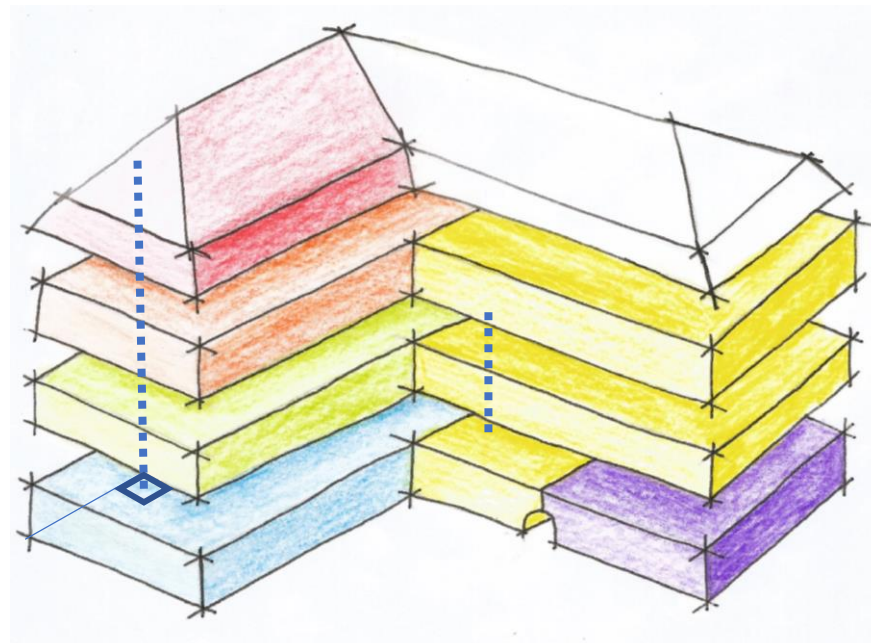
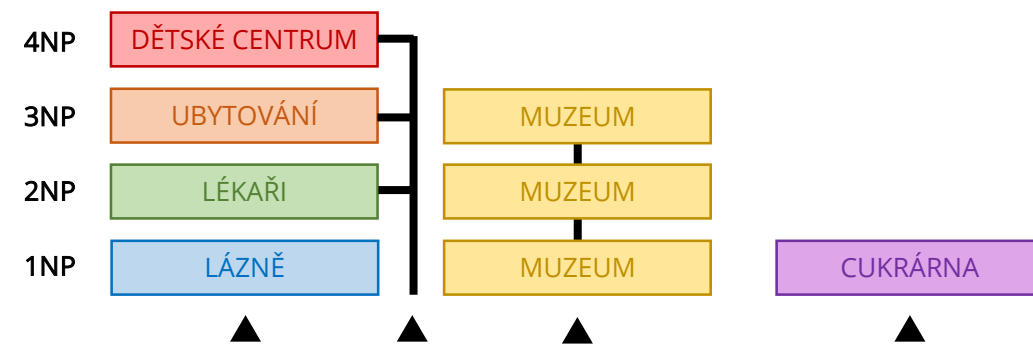
Nejzachovalejší vrstvou objektu je rekonstrukce z období první republiky s očištěním od veškerého zdobení fasády. Nedávna výměna oken za šestidílná se snaží přiblížit historickému stavu, ale se strohou fasádou tvoří podivný mix. Objekt časem získal různé přílepy ve formě přístavků.

Na mnoha místech v objektu se nacházejí hodnotné teracové podlahy a schodiště. Stavba má praskliny jejichž příčinou je zemní vlhkost, která vzlíná ve zdivu a vytváří na omítce vlhkostní mapy. Hlavním zdrojem vlhkosti je pramen protékající pod objektem v klenuté štolě.

V objektu se nachází množství významných architektonických prvků jako například dveře, kliky, závěsy, obklady, kohoutky, výtoky a to především v prostoru bývalých lázní. Z konstrukcí jsou nejhodnotnější pozdně barokní zdi, které tvoří podstatu objektu a je nutné je respektovat. Jedná se zejména o obvodové zdivo, konstrukce kleneb v 1. np a zachovalé komíny, které přestože pozbyly svého původního významu, dotvářejí charakter střešní krajiny. Konstrukce ze 20. století jsou také hodnotné (vnitřní zdivo, podlahy). Saunová místnost z pozdější doby je ve stavbě rušivým elementem, protože svým umístěním výrazně narušuje dispoziční členění. Některé příčky nerespektují klenebná pole, a proto je doporučeno je odstranit.

K diskuzi je přístavba na východní straně budovy, jejíž odstranění by napomohlo k očištění fasády od rušivých prvků a navození jednotného a celistvého charakteru stavby. Nedávno zbudovaný výtah plní funkci bezbariérového přístupu, je ovšem otázkou, zda by nebylo vhodnější situovat jej dovnitř dispozice a eliminovat tak narušení celistvého charakteru fasády.

STÁVAJÍCÍ STAV OBJEKTU

Zachovat historickou podstatu objektu

Ponechat objektu jeho autenticitu

Doplnit a zachovat původní interiér

Odstranit rušivé prvky

Obnovit chodbu

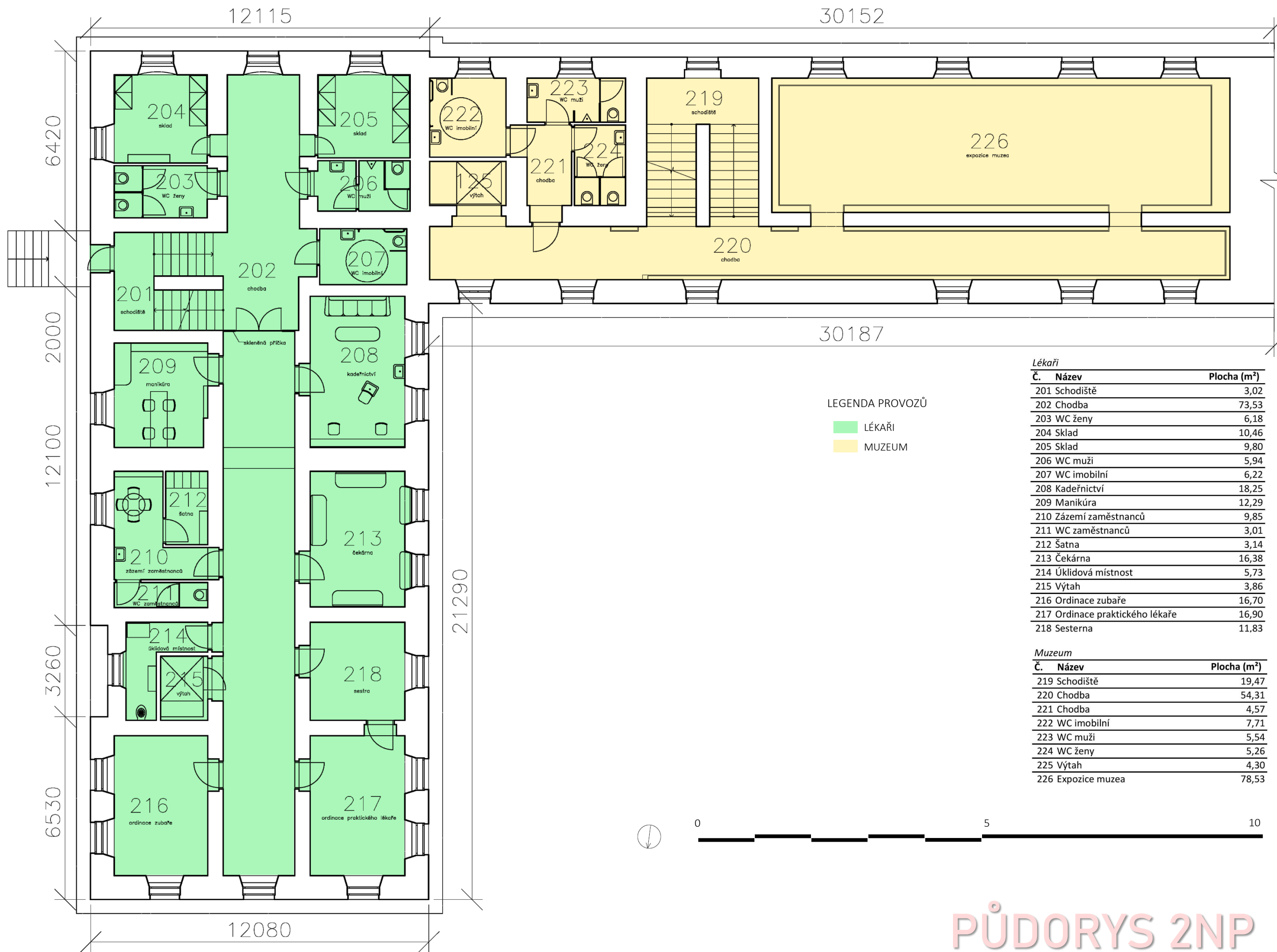
KONCEPCE OBNOVY

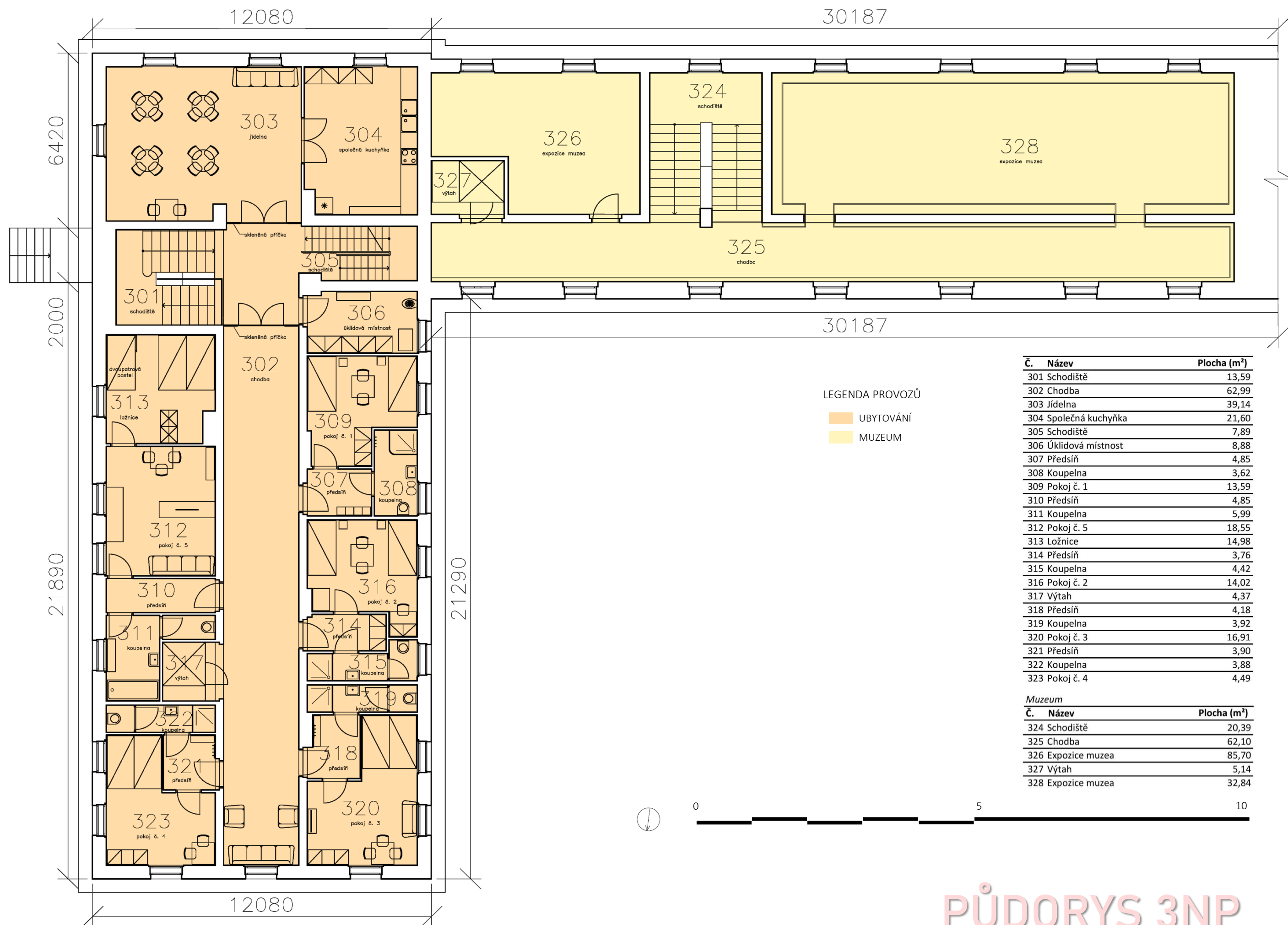
Lázně		
Č.	Název	Plocha (m²)
101	Vstupní hala	13,23
102	Zázemí zaměstnanců	9,12
103	Recepce	6,60
104	Chodba	73,81
105	Šatna ženy	7,31
106	Šatna muži	7,54
107	Sprchy a WC muži	7,63
108	Sprchy a WC ženy	7,63
109	Výtah a prostor pro kočárky a kola	9,00
110	Sauna	7,19
111	Původní bazénky se sprchami	22,32
112	Odpočívárna	16,29
113	Úklidová místnost, WC	5,49
114	Schodiště	6,20
115	Sklad prádla	6,52
116	Masáže	10,54
117	Bazén	25,64

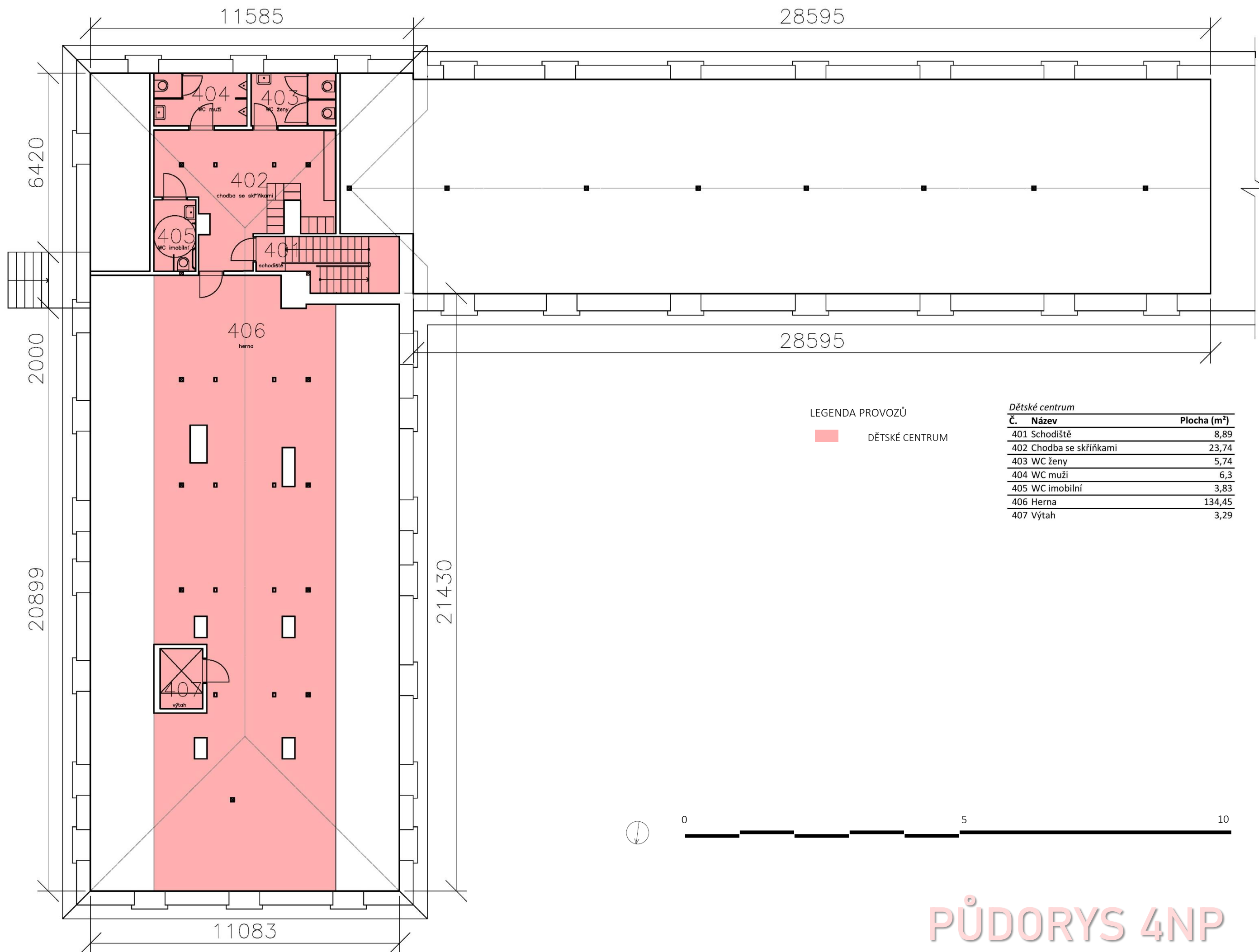
Muzeum		
Č.	Název	Plocha (m²)
118	Zádveří	11,91
119	Výtah	3,96
120	Infocentrum, recepce muzea, šatna	15,44
121	Zázemí zaměstnanci muzea	8,22
122	Sklad	13,87
123	Schodiště	14,13

Cukrárna		
Č.	Název	Plocha (m²)
124	Zádveří cukrárny	4,89
125	Cukrárna	51,84
126	WC ženy + imobilní	2,8
127	WC muži	4,8
128	Zázemí zaměstnanci	6,33
129	Úklidová místnost	2,06

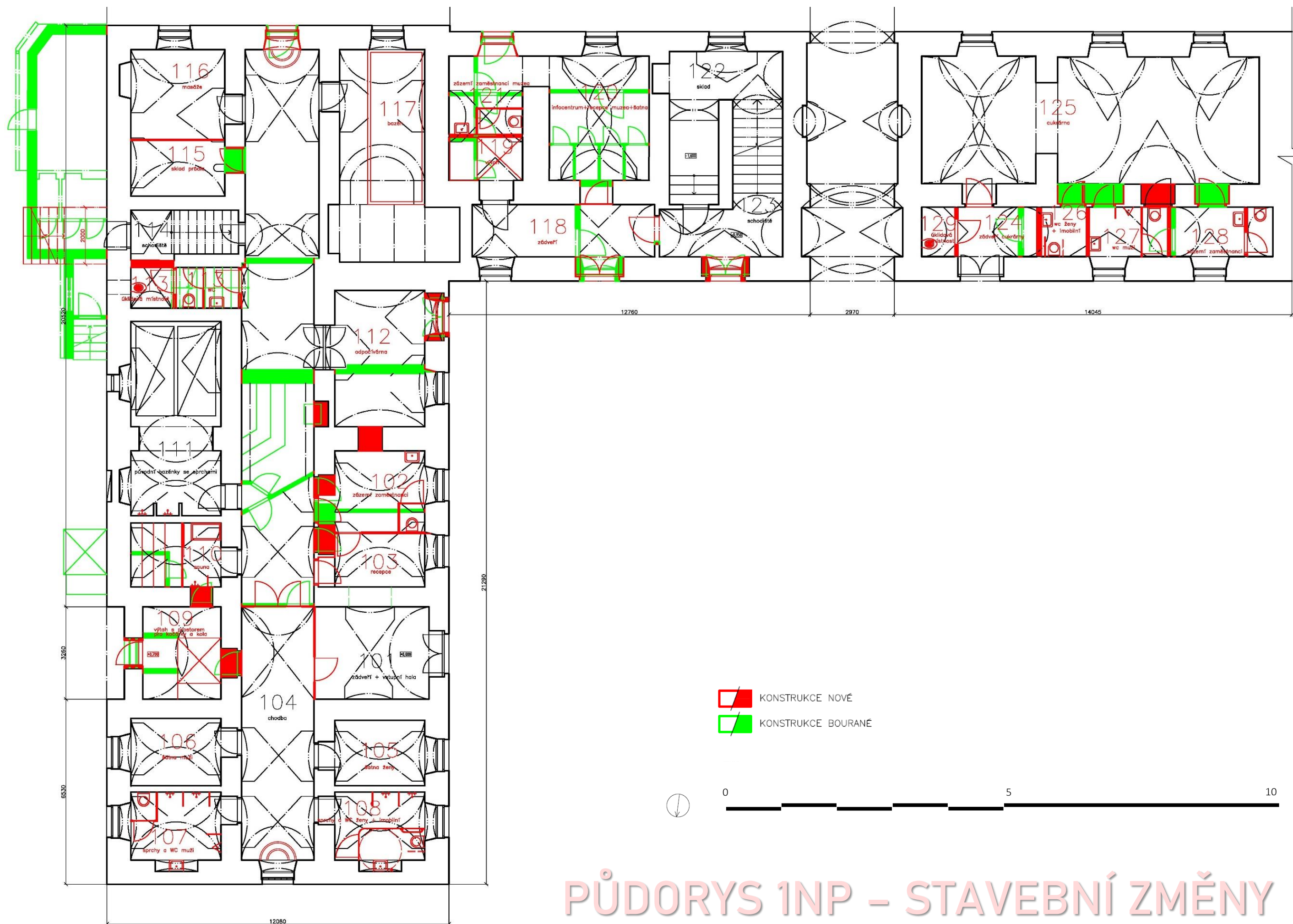

PŮDORYS 2NP

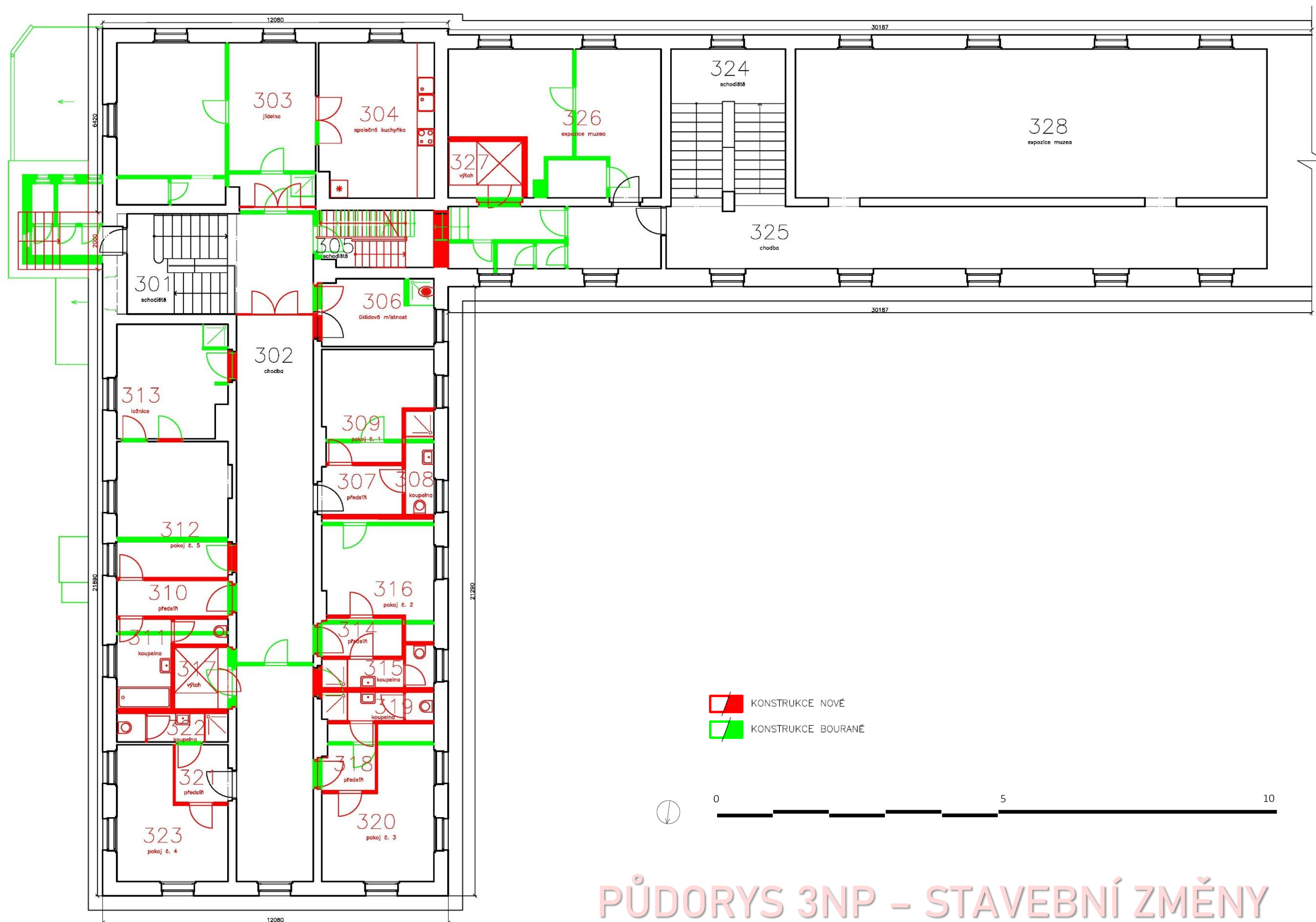
PŮDORYS 4NP

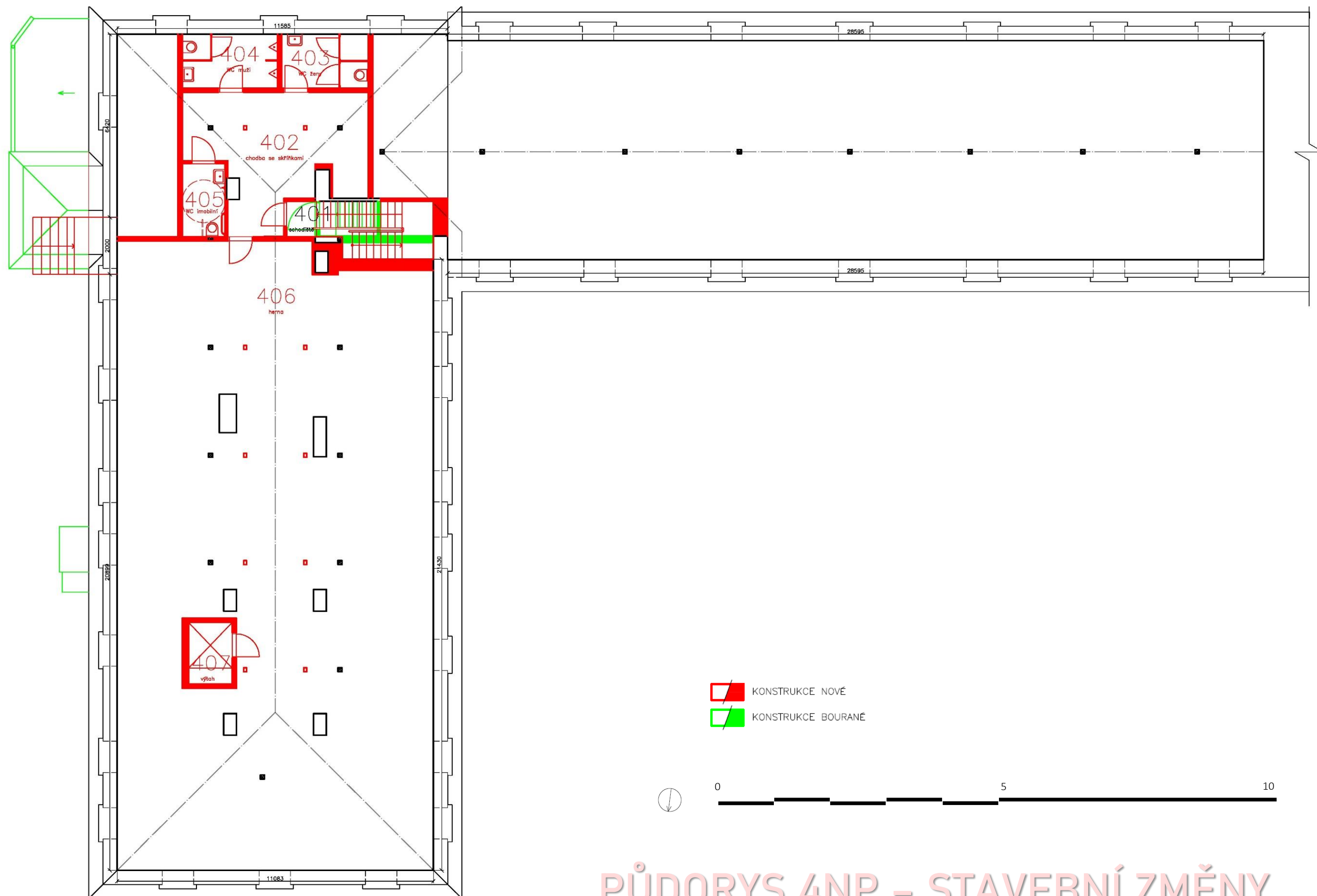
PŮDORYS 1NP – STAVEBNÍ ZMĚNY

PŮDORYS 2NP - STAVEBNÍ ZMĚNY

PŮDORYS 3NP – STAVEBNÍ ZMĚNY

PŮDORYS 4NP - STAVEBNÍ ZMĚNY

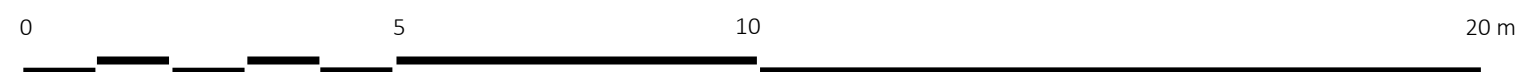
- DĚTSKÉ CENTRUM
- UBYTOVÁNÍ
- LÉKAŘI
- LÁZNĚ

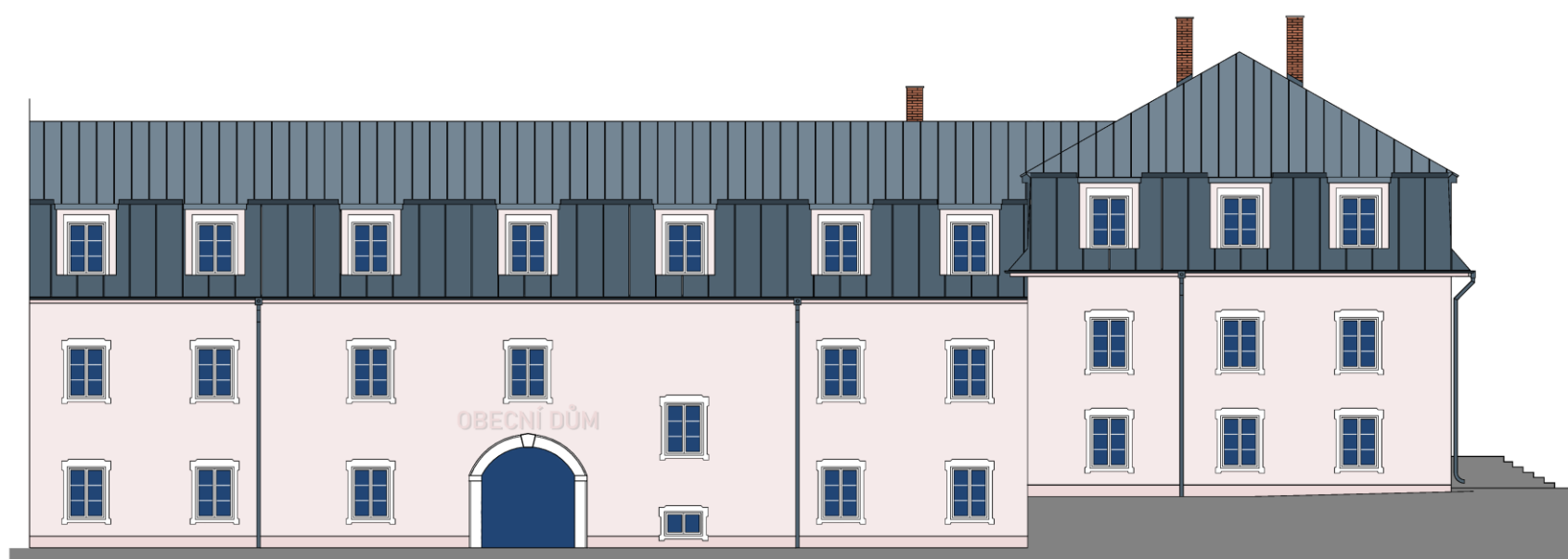
PŘÍČNÝ ŘEZ

 KONSTRUKCE NOVÉ
 KONSTRUKCE BOURANÉ

ŘEZ S VYZNAČENÍM STAVEBNÍCH ZMĚN

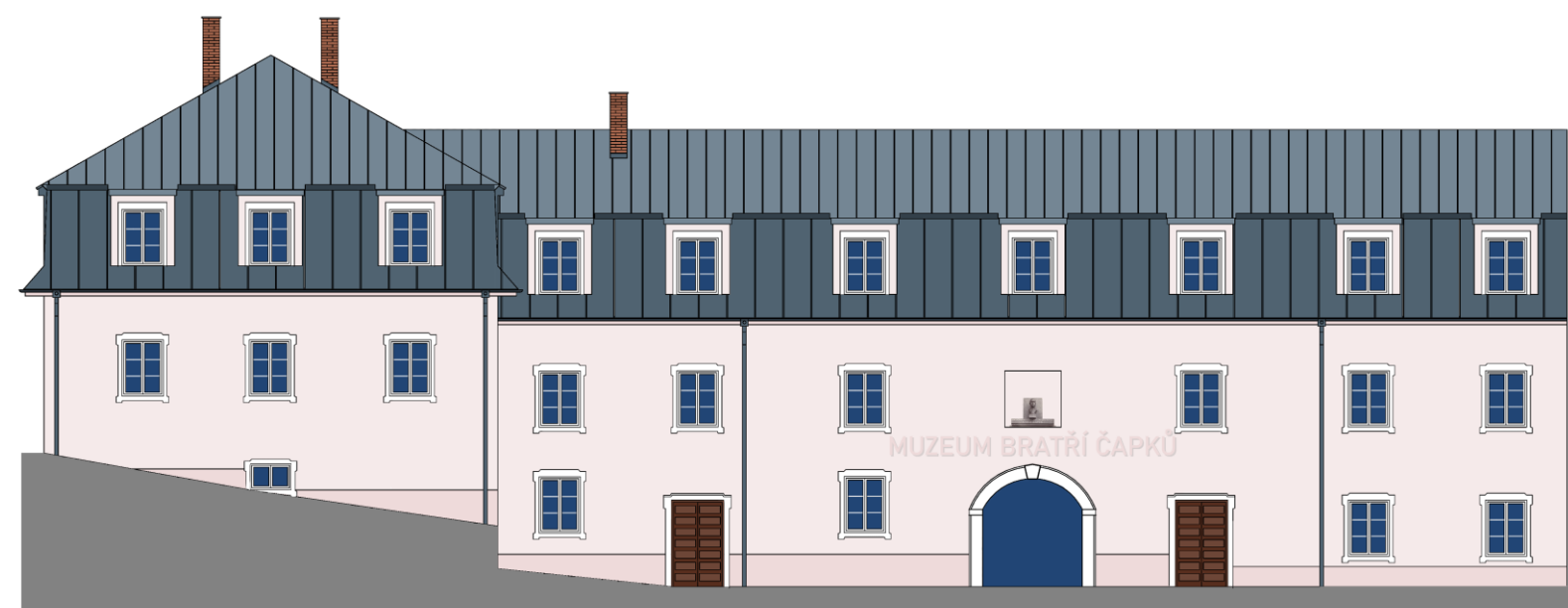
JIŽNÍ POHLED

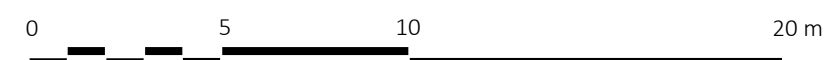
VÝCHODNÍ POHLED

ZÁPADNÍ POHLED

SEVERNÍ POHLED

VNĚJŠÍ VÝRAZ

- oprava střechy a omítky
- zvýraznění plastického nápisu tmavší barvou
- vytvoření travnatých ploch
- přemístění sochy bratří Čapků k „Muzeu bratří Čapků“
- doplnění plastického nápisu „Muzeum bratří Čapků“ na jižní křídlo budovy
- venkovní posezení před cukrárnou
- nový prvek v interiéru lázní – fontánka
- doplnění šambrán kolem otvorů

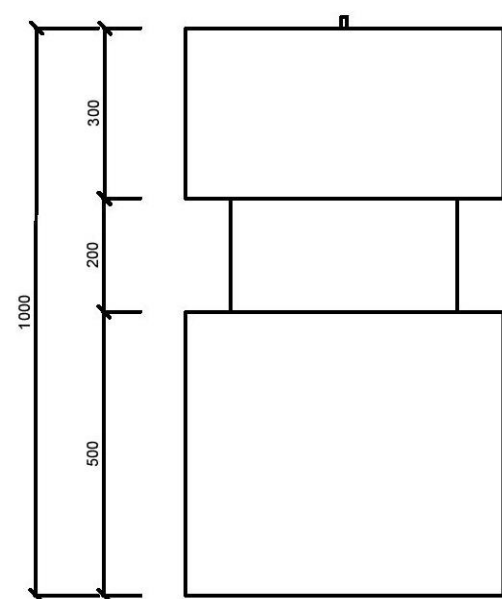
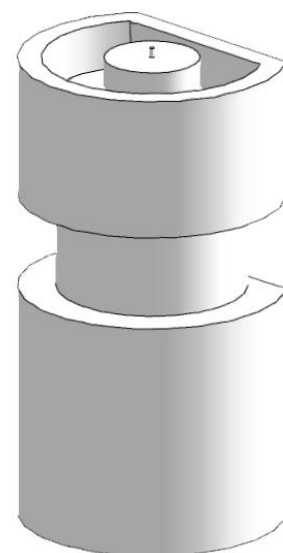
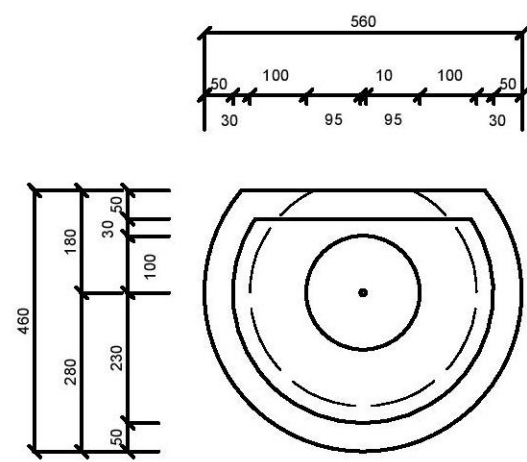
VIZUALIZACE A PERSPEKTIVA

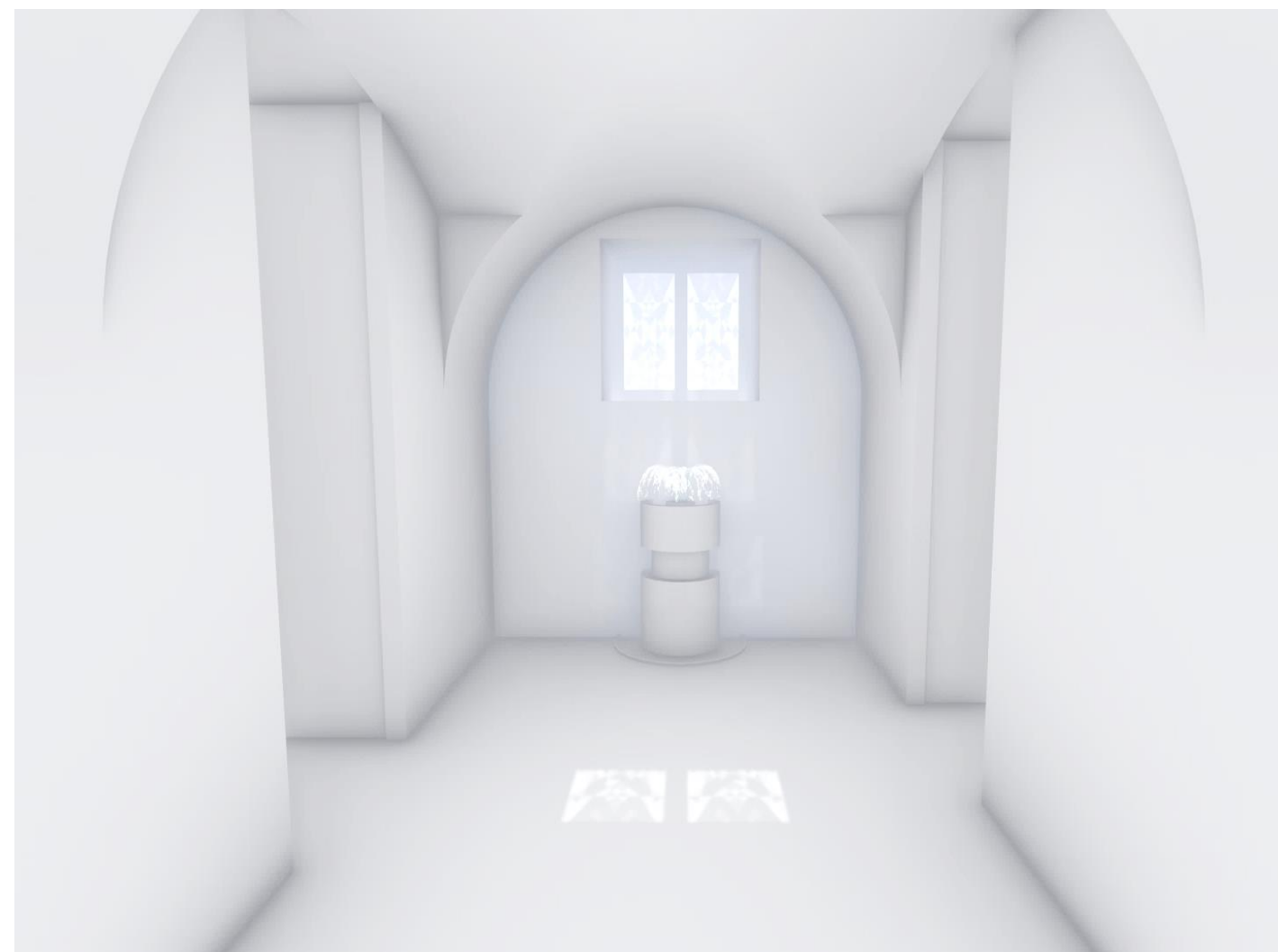
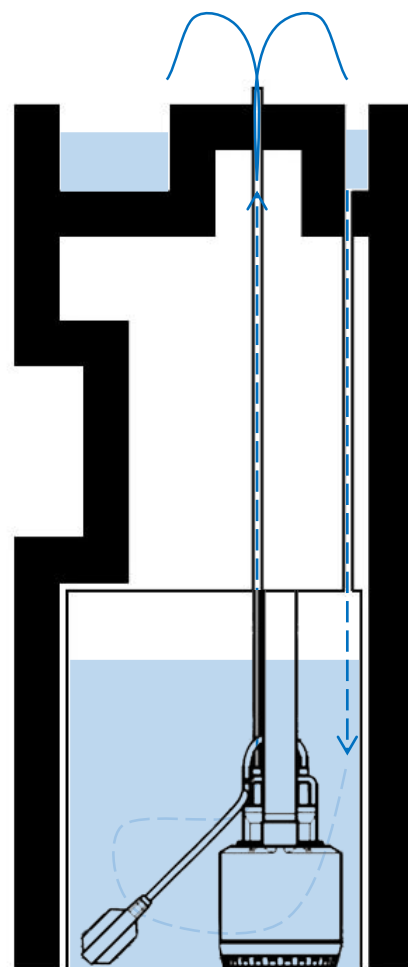
CHODBA V LÁZNÍCH S FONTÁNKAMI

VIZUALIZACE A PERSPEKTIVA

V prostoru lázní bude na oba konce chodby umístěn nový prvek, sjednocující prostor chodby a umocňující osovou symetrii objektu. Fontánka bude kamenná, s nerezovým ponorným čerpadlem a trubicí vedoucí vodu nahoru a přivádějící dolů zpět do nádrže (také z korozi-vzdorné oceli).

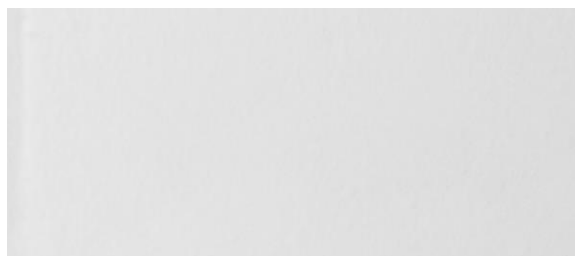
AUTORSKÝ DETAIL – FONTÁNKA

Dřevěné přístupové dveře budou zachovány v celém prvním podlaží.

Teracové podlahy budou také ponechány původní v celém objektu. V části lázní to budou béžové podlahy s tmavě červenými pruhy a ve zbytku objektu mají převážně pískovou barvu.

Zdi budou obloženy původními bílými nebo světlými keramickými kachlemi (v případě chybějících nebo zničených kachliček budou místa doplněna původními kachličkami z nepotřebných částí, nebo budou obklady nahrazeny replikou). Ostatní zdi budou omítnuty bílou omítkou.

V interiéru lázní budou zachovány rámové ocelové dveře s dřevěnou výplní, které dobře odolávají vlhkému prostředí v lázních.

Vnější výraz objektu a členění fasády bude z velké části zachováno tak, jak je v současnosti, aby objekt neztratil svoji identitu. Dojde pouze ke sjednocení členitosti oken, a to na okna šesticípá. Kolem dveřních a okenních otvorů budou také doplněny šambrány, připomínající historickou podobu objektu.

Střecha bude tvaru mansardy, plechová, nazelenalé barvy. Komíny budou nad střechou zděné.

U střešních oken bude odstraněna horní římsa a bude ponecháno pouze překrytí střešním pláštěm. Kolem střešních oken budou doplněny šambrány jednoduššího tvaru.

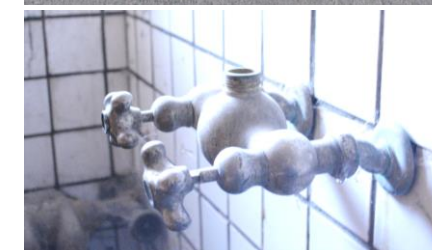
Kolem ostatních otvorů budou zdobenější šambrány, složitějšího tvaru.

Existující plastické nápisy na fasádě budou zvýrazněny tmavší barvou a budou doplněny dalšími nápisy ve stejném stylu pro lepší orientaci turistů.

Vchodové dveře budou ponechány dřevěné se skleněnou výplní.

Kde není sokl, bude doplněn, aby se zabránilo nežádoucímu vztlínání vody a ničení fasády a omítky objektu.

U bazénů budou také původní baterie, výtoky a přepady, které budou doplněny podobnými prvky v dalších částech lázní.

MATERIÁLY

MODEL